

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauinae Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De bonorum possessione secundum tabulas. Rubrica.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150738

de iure ciui. quā de iure prætório. hic autē debet poni casus secū
dum gl. in successione materna ad quā filij nō vocabantur de iu
re ciui. per l. antiquā xij. tab. quia erāt illi agnati. & illa l. nō vo
cabat nisi agnatos. vocabantur ergo dūtaxat de iure prætório qd'
admittebat cognatos sicut agnatos. ideo exclusus à bñficio præ
toris aliā viā nō habet meritō sua portio deficit & accrescit &
hoc in gl. vsq; ibi: [ga si lege &c.] Sed in hereditate paterna nō
posset hic poni casus: cū ad eā filij vocentur nō solū de iure prætō
rio, sed per l. xij. tab. Ideo si vnus de fratribus repudiat bo. pos. f.
vnde liberi portio sua nō dicitur vacare etiā de iure prætório se
cundū quosdā: quia licet per hoc sit exclusus à primo capite edi
cti prætoris ab vnde liberi, ipsemet sibi ipsi succedit: & potest ve
nire ex secūdo capite vnde cognati. Sed ista ratio nō est bona. nā
haberet locū qñ iste repudiās nō haberet fratrem. & sic in primō
capite nō superesset aliquis: sed quousq; aliquis superest secun
dum & tertiu caput locū non habet: quia liberi qui possunt vent
re per vnde liberi * excludunt agnatos & etiā liberos * qui non
possunt venire per vnde liberi * licet aliquando potuerint. ideo
portio sua accresceret, quia ille qui repudiāuit ex primo capite
ad illud redire nō potest. & ex sequenti capite nō admittitur si
mū cū illis possunt venire ex primo. Est ergo aliā ratio melior:
qz licet sit exclusus à primo capite, bo. pos. vnde liberi. nō tamē
est exclusus ab eo capite. id est, à iure succedēdi de iure ciuili: vt
in d. l. suū heredē. j. de iur. deli. & sic sua portio nō vacaret & hoc
procedit quādo repudiasset bon. pos. vnde liberi. & sic beneficio
prætoris, non autē portionē. sed si diceret repudiō portionē meā
videretur repudiare beneficiū prætoris: & etiā succedēdi de iure
ciuili. vt dixi in l. j. s. tit. j. per gl. quæ est in l. j. s. sed vidēdū. de suc.
edi. & per prædictā expedita est gl. vsq; ibi: [& quod dicit.] li
cet loquatur obscurē. Sed ibi op. gl. qñ nō possit loqui in heredita
te materna: quia tex. dicit liberi, & sic innuit qñ loquatur in bo.
pos. vnde liberi. sed illa nō potest cōpetere in hereditate mater
na. l. quoties. j. de suis & legi. quia non datur nisi illis qui possunt
venire per cōtrata. vt in l. j. s. rectē. si test. nul. extra. & bo. pos. cō
trata. nō pertinet ad testamentū fœminarū. l. illud. §. testamēta.
de cōtrata. gl. facit cōtrariū & dicit qñ loquitur in bo. pos. vnde
cognati. quia tex. nō dicit nec nos debemus intelligere in bo. pos.
vnde liberi. Sed adhuc oppo. fortiter. Nam licet filius in succes
sione materna nō cognosceretur à l. xij. tab. tamē cognoscebatur à se
natu scō. orf. quod etiā erat de iure ciui. & dicebatur ius nouum,
repectu duodecim tabularū, quod dicebatur antiquum. vt ha
beatur in l. iij. de pet. hær. & propter hoc datur liberis in heredita
te matris bon. pos. vnde legi. quæ datur illis qui cognoscuntur à
iur. ci. ergo nō est verū qñ hic cessaret legitima successio. glo. vult,
licet obscurē loquatur, qñ iste repudiās bo. pos. vnde cognati per
prius erat exclusus à iure adedi de iure ciui. per senatuscō. & à
bo. pos. vnde legitimi. & sic repudiando vnde cognati nō super
est sibi aliā via. Sed certē si hoc est, eodē modo posset poni casus
in success. paterna: & in filiis in potestate: quia si primo repudia
rent de iur. ciui. & postea de iure prætō. eorū portio ex toto vaca
ret, & sic accresceret: quia cessaret legitima successio eo modo di
xi super tex. ideo actare hanc l. ad success. maternā non placet. Le
git ergo gl. secūdo modo in success. paterna tamen in emancipa
tis qui de iur. ci. nō cognoscebantur iure isto, nec per l. xij. tab. nec
per aliquā partem iuris ciuili licet hodie per aut. de hær. quæ ab
iure cognoscatur vt possint adire perpetuū. & nō habeāt necesse
petere bo. pos. sed olim non sic. & ideo repudiata bo. pos. vnde li
beri ab intestato, nō supererat sibi aliā via, meritō sua portio dici
tur defecta ex toto, ideo accrescit. & clarē pcedit ista licet Bar.
de quo miror, istam leg. nō approbet sed vltimā quæ nihil valet.
& dicit in glo. vsq; ibi: [si autē in potestate.] Ibi dicit gl. qñ si filij
essent in potestate, tunc vno repudiante bo. pos. vnde liberi, alte
ri nō accresceret: quia non vacaret: cum supersit via iuris ciuili.
vt in d. l. suū heredem. plus videtur velle gl. sed obscurē lo
quitur qñ etiam si repudiaret viā iuris ciuili, adhuc sua portio
nō accresceret fratri tali ratiōe: quia inuitus efficitur hær. suus,
& necessarius ipso iure & perpetuū potest se immiscere, quia
huius immixtioni non est præfixū tempus à iure ciuili. & sic nec
per lapsum temporis excluditur, nec per expressā repudiatio
nem: postquā inuitus effectus est hær. & si dicatur imō potest
abstinere de iure prætório. Respondetur qñ per hoc non definit
esse hær. de iure ciui. l. j. §. qui in potestate. li quis omis. cau. test.

& sic portio sua nō deficit ex toto, ergo nō
potest accrescere. Ista est intentio gl. licet
obscurē loquatur. Sed ista gl. reprehēditur.
quia vult qñ inter suos hær. non habeat
locū ius accrescendi vno repudiante quod
est contra l. cū hereditate. ff. de acqui. hær.

Nec obstat qñ remanet hær. quia verū est nomine: non tamē esse
ctu in filiis. ergo in potestate adhuc posset pcedere ista l. si vnus
eorū renūtiasset nō iolū beneficio prætoris, sed etiā iuri succedē
di de iure ciuili abstinēdo ab illo de iure prætório. quod dat po
tentia abstinēdi: sed si renūtiasset duntaxat beneficio prætoris,
nō posset illa l. procedere. quia superesset aliā via de iure ciuili.
Et ex prædictis remanet ista glo. declarata satis planē, & sine in
uolutione verborū. Sed pro declaratione sequētis particulæ pōt
fieri oppositio, quā facit Bar. dū dicit cessante legitima successio
ne. fñā ablatiui absoluti resoluūtur in vim conditionis: vt in l. à
testatore. ff. de condi. & demon. & sic est sensus, si cessat legitima
successio. Innuit ergo à contrario sensu qñ in successione de iure
ciuili nō habeat locū ius accrescendi: sed hoc est falsum & cōtra
l. si pluribus. ff. de suis & legi. Sol. hoc nō dicit text. ad hūc finem
sed ideo sic, quia de facto contigerat in casu isto quod cessabat.
nā idē si nō cessaret secundū gl. vel dic secundū eā qñ vult dicere
qñ liberi faciunt cessare agnatos, in quibus viget legitima succes
sio. Et istam tenet Bart. tanquā planiorē quæ nihil valet. Tu dic
breuiter qñ ista oppositio nō meruit signari. Nō enim vult dice
re text. qñ in legitima successione nō habet locum ius accrescēdi:
sed vult dicere qñ habet locum in successione de iure prætório,
quando quis renūtiat beneficio prætoris. & sibi nō superest le
gitima successio. & sic est exclusus ab omni viā. Cetera, quæ cō
tingunt secundū materiā iuris accrescendi vide plenissimē per
Bar. in l. re coniuncti. de leg. iij. sequens gl. format quatuor quæ
stiones satis leues. Et dicit Bal. qñ est puerilis glo.

De bonorum possessione secundum tabulas. Rubrica.

Super rubri. incipit tractare in specie de bo. pos. Et primō de
dignioribus quæ dicuntur ex testamēto isto in fi. cū duobus seq.
postea in bo. pos. ab intest. vt in alijs tribus tit. seq. Bonorum au
tem pos. ex testamēto quædā sunt secundū testamentum, vt bo.
pos. secundū tab. & ista est dignior quædā contra testamentū vt
bo. pos. cōtra tab. quæ ideo dicitur ex testamēto, quia nō pōt cōpe
tere nisi facto testamēto solenniter taliter qñ valeat: vt in l. quod
vulgo. ff. de cōtrata. aliās nō posset cōpetere, nisi quādo testamē
tū esset inualidū ratione præteritiōis: vt l. si is qui. de leg. præstan.

² In bonorum possessione petita admittitur contradictor, quo comparente adhibetur
plena cause cognitio: & non conceditur nisi lata sententia: nec tunc admittitur
ad idem bono. pos. petentiam filius sine voluntate patris: sed solum quando contra
dictor non apparet.

³ Quomodo probetur testamentum falsum.

L E X I.

Pendente appel. † Donec litigatur de
viribus testamēti: &
dubatur an habeat locū bo. pos. secundū tab. nō
potest peti nec locū habet bo. pos. ab intestato. h.
d. quia causa test. præfertur causæ intest. Et pone
hic casum qñ extraneus fuit institutus in hereditate quæ mihi ad
uentura erat ab intestato si testamētu factū nō fuisset. Ego mo
ui litē super falsitate testamēti accusando criminaliter vel agēdo
ciuilit. petēs pronūtiare ipsum falsum: & ad me pertinere suc
cessionē ab intestato: & obtinui sententiā à qua ille appellauit: &
appellatione pendente volebā petere bo. pos. ab intest. vnde leg.
vel vnde cognati: dicitur hic qñ nō possum: quia lis adhuc pēdet
super viribus testamēti. & poterit esse quod sentētia retractabit
pendētē ergo appel. nihil est innouandū quod sit cōtra appella
tionē. Et ponēdo casum isto modo nō meruit assignari cōtrariū
quod assignat gl. de l. cū falsum. de acqui. hær. Nā illa loquit qñ
institutus cui erat mora quæstio falsi, volebat lite pēdente hær.
ditatē adire ex testamēto. Et erat dubiū an posset: ga incertus de
viribus testamēti nō pōt adire: & ipse videbat reddi incertus p
pter litē motā. Sed ibi distinguū aut allegat falsitas cōmissa per
eū: & tūc quia de facto suo est certus, si scit qñ nō est verū ipsum
cōmississe falsitatē, pōt adire nō obstare lite mota: & proderit sibi
quia si decedat interim trāsmittet ad suos hær. sed si allegat

Ablatiui absoluti.
Adde Bar. in l. à testa
tore. ff. de cōd. & de
mon. Bart. in l. si ser
uus. in §. maritima
de leg. iij. Bald. in l. i
C. de re iud. ven.

falsitas commissa per alium: quia de facto alterius non sic potest esse certus non poterit adire: & sic decedens lite pendente non transmittit: sed si vellet petere bo. pos. quia illa non consistit in sua sola voluntate: sed etiam in voluntate iudicis habentis decernere, etiam si allegat falsitas commissa per eum, iudex non decerneret nisi sibi constaret contrarium & hoc modo procedit ista glo. Hodie tamen cum iudex nihil habeat agere: ut in l. si. s. ti. j. Idem etiam in agnitione bo. pos. quod in additione hereditatis ut ibi dixi. Ista autem l. loquitur quando non ipse institutus, sed ille qui litem mouebat volebat ab intestato venire: & certe nec adire potest nec bo. pos. petere quousque lis durat super testamento: quia est incertus an sibi sit apta via ab intestato. ergo neutro modo admittitur. Posset etiam poni casus quod ego petij bono. pos. ab intestato mihi decerni: & comparuit institutus dicens non debere decerni: quia precedebat testam. quod facit cessare causam intestati: & ego replendo dicebam testamentum falsum. Et iudex super hoc articulo inciderit, pronuntiavit, licet necessarium non sit pronuntiandum. valet tamen l. viro atque vxore. ff. sol. ma. & fuit ab ea appellatum, adhuc debet super perferri in concedenda mihi bo. pos. Et sic no. quod in bo. pos. petita admittitur contradicitor, quo comparere adhibet plena causa cognitionis: & non conceditur nisi lata sententia: & tunc non admittitur ad tale bo. pos. petenda filius sine voluntate patris: ut dixi in l. j. s. ti. ij. nec seruo: sed solus quando contradicitor non apparet: & tunc conceditur sine preiudicio alterius fortius ius habentis: ut no. in l. ij. s. bonorum. ff. de bo. pos. p. gl. Contra potest poni casus quod institutus petebat sibi decerni bo. pos. secundum tab. & ego comparui: & contradixi allegando testam. falsum & tunc idem per oia ut super sedeat in concedendo bo. pos. quousque: cum falsi sit discussa tam sibi ex testamento quam mihi ab intestato. Et ultimo querit Bal. quomodo probabit falsitas testamenti, cum testes debeant deponere super negatiua, dicendo quod illud testam. nunquam fuit factum: dicit Bal. pulchre & eleganter quod testes debent remouere actum a sensu non sensum ab actu. Hoc modo debet enim dicere quod illa die & hora qua testam. dicitur fuisse factum in tali loco non fuit factum quia ipsi fuerunt ibi presentes, & non potuissent fieri quin ipsi vidissent & audissent. Sed si solum dicerent quod non viderunt nec audierunt ipsum fieri, vel quod non recordantur, non sufficeret: quia tunc non remoueretur actum a sensu: sed e contra sensum ab actu. Nam possibile est quod fuit factum, tamen ipsi non recordantur. Et ad predicta vide c. tertio loco de proba. cum ibi no. & quod no. per Dyn. & Bar. in l. j. s. ff. de iti. actus priua.

1. Filius preteritus in testamento si approbat, quod faciat ipsum reconualescere: & an de iure pratorio sit necessaria sit bonorum pos. infra centum dies?
2. Quod in posthumo preterito si moriatur uiuente testatore?
3. Quod etiam recipiatur probatio super solennitate testamenti, id est super numero testium duntaxat, absque testes deponant super voluntate. Quot testes requirantur ad reprobandum solennitatem testamenti: & quot ad probandum voluntatem defuncti?
4. Quod sit fiant articuli?
5. Si est questio an testes qui interfuerunt fuerint rogati, quod sufficiant duo testes. Quod idem sit si est questio an testator fuerit habilis ad testandum, vel notarius ad recipiendum instrumentum. Idem si pater reliquit filio centum, & dubitatur an iure institutionis: & sic an valeat testamentum.
6. Si septem testes deponant de testamento, & sunt concordantes: tamen nullus eorum deponit nisi de presentia sua quia interrogatus an alij fuerint presentes dicit se non recordari, quod tamen faciant plenam probationem.
7. Dubia & incerta probatio de testamento: an faciat differri causam intestati?

LEX II.

Bonorum quidem. Ex testamento in scriptis petitur bo. pos. secundum tab. sed ex nuncupatio petitur secundum nuncupationem. h. d. sic in contra. Nam illa datur contra testam. in scriptis sed nuncupatio datur contra nuncupationem. ut in l. ij. s. ti. j. Et ista quae datur contra testam., vel pro testamento nuncupatio, dicitur potius utilis quam directa: quia non competit ex verbis edicti praetoris: sed ex interpretatione vel ex mente: quia edictum loquitur de tab. & tabulae non sunt nisi scriptae: & illa forma fuit inuenta per praetorem: alia vero a iure ciuili: quod declara: ut dixi. s. ti. ij. super rubrica, & si dicatur secundum tabulas quae petitur ex edicto praetoris, non videtur conferre nisi utilia, quia praetor non dat iura directa. Ratione verum est vno respectu. i. iuris ciuili, quod dat directa: sed alio respectu illa utilia posita sunt dicitur directa quantum ad illa iura quae proueniunt ex verbo praetoris, & ex eius mente, ut in simili quando bo. possessor rogatur restituere hereditatem. nam facta restitutione videtur penes eum remanere directa respectu eorum quae transferuntur in fideicommissarium: licet

alio respectu sint utilia. l. j. s. bonorum iuncto. s. de illo cuius no. & l. ex asse. ff. ad tre. quod declara ut colligitur ex subtilitate no. per Bar. s. de neg. gest. l. curatore. In tex. ibi: [verum si eundem numero affuisse &c.] Sed quare iste recurrebat ad bo. pos. postquam poterat adire de iure ciuili ut statim sequitur. Ratione potest esse causa in quo de iure ciuili non foret admittendus, & sic necessaria est sibi bo. pos. ut si in tali testamento fuit institutus filius in potestate tam natus. & sic testam. erat nullum de iure ciuili. l. si filius qui in potestate. ff. de lib. & posthum. qui filius approbavit testam.: & facit ipsum reconualescere. l. filio preterito. de iniust. testa. Et contra quod est quod reconualescat de iure praetorio, non ciuili. & sic sit necessaria bo. pos. j. centum dies. de quo plenè tangit per Bal. j. p. no. l. si. & no. j. unde cognati. l. si. qui postea mortuus est viuit testatore. Nam reconualescit de iure praetorio, non ciuili. l. posthumus. in prin. ff. de iniust. testa. Et similiter est necessaria bo. pos. nec potest adiri hereditas sola voluntate. Et no. ex illo tex. quod recipiatur probatio super solennitate testamenti. i. super numero testium duntaxat, absque eo quod testes deponant super voluntate, ut patet de iure [eundem affuisse doceri potest.] & unde resultat dubium quot testes requirantur ad hoc probandum. Constat enim quod ad solennitatem & voluntatem testamenti requiruntur septem testes adesse tempore coditi testamenti. Item si tale testam. negetur fore factum, similiter requiruntur septem testes ad probandum quod fuerit factum, & etiam ad probandum tenore eius quia est quod de voluntate defuncti. Sed ponamus quod pars aduersa confiteatur testam. fuisse factum, & etiam taliter factum, quod fuit Titius institutus: negat tamen illud testam. fore validum, dicens quod non interuenerunt septem testes. Est ergo quod de solennitate, non de voluntate inter partes & iste Titius non habet necesse probare voluntatem postquam aduersarius confiteatur: sed duntaxat quod interuenerunt septem testes ut ex illo tex. colligitur an sufficiant duo testes vel de illis septem qui interuenerunt quia forte alij mortui sunt, vel extranei qui non fuerunt rogati de testamento: tamen fuerunt ibi presentes. Et loquor quando de testamento non fuit contra scriptura notarij: quia si fuisset confecta, & contineret nomen rui septem testium, etiam si oes essent mortui, talis scriptura probaret solennitatem, ut plenè no. in l. ij. s. de fideicom. loquor enim quod solent tabant testes, & per testes erat probandum. & de hoc disputat glo. quae est hic. & semper allegat. Mar. & Hugo. tenuerunt quod si sufficerent duo testes per regulam positam in l. vbi numerus. ff. de testi. ad quae debemus recurrere, nisi reperiat contrarium. legem quae loquuntur de numero septem testium, solus eo casu loquuntur quod est de voluntate defuncti: quia per aduersam partem negat. l. j. s. de fideicom. Sed si non negat, imò pars aduersa confiteatur: tamen dicit eam non fuisse solennem, & sic est fienda probatio de solennitate duntaxat, quod esse potest, ut in isto tex. non habemus. l. quod dicitur requiri septem testes: ideo stabimus regulam. Gl. reprehendit opinionem quia licet inter partes non sit questio de voluntate, sed solum de solennitate: testes tamen inducuntur ad probandum solennitatem non possunt de ea deponere: nisi deponant etiam de voluntate quia voluntas se habet ad subiectum ut substantia, solennitas vero ut accedens seu qualitas. & non potest quis cognoscere qualitatē in subiecto nisi cognoscat substantiam. Non enim possumus cognoscere Titium quod sit albus, nisi cognoscamus quod est Titius. facit. l. cum qui in provincia. ff. si cer. pet. circa fi. & l. si seruus. s. j. de act. emp. in prima charta. Sed ad probandum voluntatem non sufficiunt duo testes: ergo nec ad probandum solennitatem in voluntate adhaerere. Nam testes habent necesse deponere quod talis fecit testamentum in quo tale instituit: licet de hoc non sit questio inter partes. & quod in illo testamento fuerint septem testes. & nisi dicerent de primo nihil probaretur. Nam si dicerent se vidisse septem testes coadunatos. & dicebant pro causa testamenti, tamen ipsi non adiuuerunt testamentum, nihil probarent: quia possibile est quod non fuit testatus: tunc autem confessio aduersarij est de testamento non solennitate: testes deponunt de solenni. & sic nihil adminiculat confessionem patris quia de alio est confessio quam testium depositio. Breuiter Bart. net opi. Mar. si tamen est tanta coarctatio loci & temporis, quod colligere non potest intelligi de eo de quo deponunt testes. Et tamen ergo non vel quatuor articuli. Primus quod talis fecit testam. tali anno, tali die, & tali die. Secundus, quod in illo testamento Titius hereditatem instituit. Tertius, quod illa die non fecit aliud testamentum. Quartus, quod in illo testamento interfuerunt septem testes, si pars aduersa confitetur tres. primus & ultimus negauit, poterit victima probari per duos: quia non habebunt necesse deponere de testamento

testamenti postquam esset confessus: sed dicitur de numero testium, dicendo quod viderunt septem testes congregatos coram tali, & dicebatur quod volebat coram eis testari. posito quod non dicat se audisse testari: quia presumitur quod tunc fuerit testatus, non alia vice: quia cum pluralitas in dubio non presumatur. ut not. in l. eum qui. §. in pupillaribus. & in l. qui iurasse. §. si pater. ff. de iureiur. & not. in l. ij. de errore aduo. §. per lac. but. & alios. ¶ Per predicta dicit Bal. q. si sit questio an testes qui interfuerunt fuerint rogati, sufficiunt duo testes ad probandum quod fuerunt rogati: quia non est questio nisi de solennitate: cetera enim aduersarius confiteatur. Item si est questio an testator fuerit habilis ad testandum, vel notarius ad recipiendum instrumentum, poterit probari habilitas per duos testes: quia non est questio de voluntate. Similiter si filio reliquit centum, & dubitatur an iure institutionis, & sic an valeat testamentum, poterit probari per duos testes. Nam & coram duobus potuisset filium instituere. l. hac consultiissima §. ex imperfecto. ¶ Dicit etiam notabiliter quod si septem testes deponant de testamento, & sunt concordantes: tamen nullus eorum deponit nisi de presentia sua: quia interrogatus an alij fuerint presentes: & dicit se non recordari, quod nihilominus faciunt plenam probationem: quia dicitur cōtestes. Tene mentis: quia istud est quotidiana. & recorder de hoc vidisse dictum Spe. & est in ti. de inquisi. donec. §. nunc tractemus. ver. Item sufficit cum sequentibus. & vide per eundem de questione disputata hic per gl. in tit. de instru. edi. §. cōpendiosē. ver. quid si vnus. ¶ Vltimo ista gl. in fi. videtur dicere vnu quod Bal. reprobatur: scilicet quod dubia & incerta probatio de testamento: licet testamentum non probet facit tamen differenciam in testamento. quod est fallum: quia dubia probatio pro nulla habetur: & sic non prestat impedimentum. c. in presentia. de prob. ha. l. un. c. non prestat. de reg. iur. lib. vj. Et expresse determinat Cy. & alij in l. j. §. de procu. & Bar. in l. admonendi. ff. de iureiur. quando actor probauit plenam suam intentionem: & reus semper ne suam exceptionem: quia non deferitur reo iuramentum: sed statim plenam probationem actoris, quando sibi contradicunt.

De bonorum possessione contratabulas, quam prator liberis pollicetur. Rubrica.

Postquam dixit de bonorum possessione secundum tabulas, quae datur secundum voluntatem testatoris: sequitur de contratabulas, quae datur contra voluntatem testatoris. Et gloss. oppo. contra ordinem Imperatoris, & soluit & bene. vide eam.

¶ Expugnato & rupto testamento ex causa praeiudicis, vel exheredationis siue per querelam siue per ius dicendi nullum, siue per contratabul. quod legata debeantur omnibus: & quid in praeiudicio patris? ¶ Titulus legatus praestandus: an habeat locum in legatis factis ab instituto, cui praeiudicium per contratabul. hereditatem abstulit.

LEX I.

Liberi. ¶ Expugnato testamento per contratabul. adhuc debetur legata liberis, & pariteribus, & quibuscumque alijs personis contentis in edicto pratoris. h. d. & tractat de materia tit. ff. de lega. j. Nam cum prator admisisset filium emancipatum ad expugnandum testamentum patris in quo erat praeiudicium, quod minime faciebat ius civile. l. xij. tabu. Eueniebat quod expugnato testamento omnia legata irritabantur: quia dependebat ab institutione. unde quo iure expugnabatur institutio, similiter & legata. Verum quia hoc videbatur iniquum: quia emancipatus per praeiudicium non recipit iniuriam ex legatis, sed ex institutione: quia non fuit institutus. & ista expugnatio fiebat contra ius civile: idcirco fecit aliud edictum per quod talem expugnationem limitauit. ut per eam non irritarentur legata facta liberis & pariteribus, & vxori & nurui. Cetera vero sic quia titulus habet aequitatem naturalem. ut filii dicitur in l. j. in prin. locum tamen habet solum quando emancipatus fuit praeiudicatus: si autem filius in potestate fuit praeiudicatus, tunc licet etiam ipse habeat contratabul. quia prator sibi accommodauit suum remedium, nolens ipsum esse deterioris conditionis quam emancipatus: quia tamen eius praeiudicium reddit testamentum nullum ipso iure. & de iure civili: licet ipse non utatur remedio iuris civilis: sed iuris pratorij expugnando contratabul. non tenetur praestare legata liberis & pariteribus: quia si elegisset viam iuris civilis non praestituisset filio praeiudicium. ff. de iniust. test. Et remedium pratoris non debet esse ad eius damnum: sed ad utilitatem. & iste est casus in l. is qui de

leg. praestan. habet etiam locum quoniam bono. poss. contratabul. intentatur per praeiudicium. l. si duo. eo. tit. ¶ In gl. ibi: [non videtur hodie habere locum.] dic scilicet quod in quantum innuit quod alijs extraneis legata non debentur: quia hodie debentur omnibus. impugnato & rupto testamento ex causa praeiudicis, siue per querelam, siue per ius dicendi nullum, siue per contratabul. ut in aut. ex causa. C. de libe. prete. Et no. ex ista gl. quia sentit quod illa aut. habeat locum in praeiudicio paterna. ex qua testamentum redditur nullum quidam dixerunt contrarium. quod solum in materna, ex qua non redditur nullum: quia habet vim exheredationis. Item vult, quod habeat locum in praeiudicio filij emancipati. & quoniam expugnatur de iure pratorio per contratabul. Quidam contra: quia tunc erat specialiter prouisum per tit. de leg. praestan. Vnde generalis prouisio illius aut. ad hoc se non extendit. l. j. §. deinde. ff. de postu. Sed ista gl. dicit verum secundum communem opinionem modernorum. quod dicit ut ibi plenè not. ¶ In gl. ibi: [de fideicō. l. quidam.] dic ista l. & istum tit. de leg. pra. locum habere in legatis factis ab instituto, cui praeiudicium per contratabul. hereditatem abstulit. Nam illa legata potuerunt fieri ab instituto, postquam honorabatur. sed si facta erant in praeiudicio a quo relinquitur non poterant: quia honorabatur. ut j. de fideicō. l. ab eo. non recoualescunt nec debentur: licet ad praeiudicium bona deueniant per contratabul. quia iniustum & vitiosum principium habuerunt. ut d. l. quidam. & in d. l. iij. nisi fuisset collata in casu quo ad ipsum perueniret hereditas. l. vxorem. §. testamento. ff. de fideicō. liber. quia tunc non haberent iniustum principium.

¶ Quis dicatur praeiudicatus?

Quod semel ruptum est, amplius rumpi non potest.

¶ Praeiudicium postquam est exclusus a contratabul. per lapsum anni, quod extunc institutus possit petere secundum tabul. tamen illa non dabit ius instituto per petuum, sed solum administrationem bonorum quousque per filium expresse approbetur, vel per lapsum xxx. ann. excludatur a iure dicendi nullum.

¶ Institutus a patre non potest intentare contratabul. & an ex beneficio fratris praeiudicatus possit sepe quis habet ex persona alterius: quod lex sua habere non potest.

¶ Praeiudicatus an possit approbare testamentum in praesentiam fratris instituti vel exheredati: & an tunc testamentum reconalescat de aequitate civilis an pratoria, ut sit necesse petere bono. poss. infra centum dies. c. nu. 11.

Quae sit utilitas ibi? c. nu. 11.

¶ Posthumus an possit exheredari: licet nulla causam ingratitudinis potuerit committere?

¶ Exheredato non datur contratabul. nec ex persona sua: nec ex persona fratris praeiudicati: & quot requirantur ad hoc ut istud procedat?

¶ Testamentum ruptum per naturam posthumum: quod adhuc expugnatur per contratabul. c. nu. 9.

Quid in testamento nullo a principio per praeiudicium filij in potestate?

¶ Appellans a sententia lata contra falsum procuratorem: an uideatur approbare eam ut latam, an autem faciat falsum procuratorem haberi perinde ac si a principio dedisset sibi mandatum?

¶ Secundum tabul. an concurrat cum contratabul.

Aditio hereditatis & contratabul. quod possint simul concurrere.

LEX II.

Posthumus nato. ¶ Per natiuitatem posthumum praeiudicium testamentum rumpitur. & nihilominus per contratabul. expugnatur. & quousque locum habet contratabul. secundum tabul. locum habere non potest. h. d. Et consuevit repeti solenniter. & habet materiam. l. si filius qui in potestate. de lib. & posthu. ¶ In text. ibi: [nec nominatim exheredatus est] dicit & sic fuit praeiudicatus: etiam si de ipso alio modo fuisset in testamento facta mentio. Nam praeiudicium dicitur quando non sit mentio de instituendo exheredato. ut j. de fideicō. l. quidam. Istud quidem testamentum antequam posthumus natus sit, validum est de iure civili & pratorio. l. iij. §. sed si stante. ff. de iniust. testa. idcirco tollit praecedens testamentum etiam validum. ut ibi. ex eo tamen nec potest adiri hereditas, nec bono. poss. peti, propter pendentiam natiuitatis posthu. per quam speratur rumpi. l. ventre. ff. de acquir. haere. & l. istud. §. si. de contratabul. nato vero posthumus rumpitur etiam de iure civili. l. posthumus. in prin. de iniust. testa. & in l. j. & sic potest dicere nullum: sed nihilominus habet contratabul. & in hoc stat difficultas: quia contratabul. datur ad rumpendum. & sic praesupponit testamentum validum: & nisi sit validum non datur. l. quod vulgo. ff. de. Quod autem semel ruptum est amplius rumpi non potest. l. na & si sub conditione. §. post defectum. de iniust. testa. Qualiter ergo potest dari contratabul. ad rumpendum? hinc pendet seget & propheta. Et glo. quae incipit: [sed qualiter.] format hanc opinionem. & nec gl. nec aliquis doctorum scribentium salua reuerentia ipsorum videtur habuisse: oculos, vel vidisse lumen super solutione